

Ruila Kool

RUILA PÕHIKOOL

LOSSIKIVI

Uurimistöo

Koostaja: Elena Niidas 8.klass

Juhendaja: Karin Gustasson

Ruila 2017

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. RÄNDRAHNUDEST OHVRIKIVIDENI	5
1.1. Rändrahnud.....	5
1.2. Rändrahnud ohvrikividena	5-9
2. LOSSIKIVI ASUKOHT	10
3. LOSSIKIVI MUISTENDID JA USKUMUSED	11
3.1. Oleviste kiriku kiviga viskamine	11
3.2. Oleviste kirik	11,12
3.3. Jüriöö-aegne tapatöö.....	12
3.4. Mungalugu.....	12
3.5. Lohu lood.....	12
3.6. Ketrjad ja saun	12
3.7. Kiviga seotud ebausk.....	13
3.8. Ohverdamine	13
3.9. Raha leid	13
3.10. Ketrjate kivi.....	13
3.11. Õnnetoov kivi.....	13,14
4. KIVI JUURES KÄIK VIIENDA KLASSIGA.	15
4.1. Õppekäigu kirjeldus ja analüüs.....	15
4.2. Õppekäigujärgsete ülesannete kirjeldus.....	15
5. KOKKUVÕTE	16

KASUTATUD KIRJANDUS	17
LISAD	18
Lisa 1	18
Lisa 2	19
Lisa 3	20
Lisa 4	21
Lisa 5	22,23

SISSEJUHATUS

See teema jõudis minuni tänu õpetajatele, kes abistasid teema valimisega. Teema on oluline koduloo uurimise poolest. Lähemalt uurides tekkis mul huvi rändrahnude ja ohvrikivide vastu. Töö eesmärk on tutvuda Eesti rändrahnude ja ohvrikividega ning koguda teavet ja lugusid Ukukivi kohta. Uurimist alustasin kooli kodulooõppematerjalidega tutvumisest. Sealt leidsin ainult ühe artikli. Jätkus töö internetis ning raamatukogus. Algul planeeritud intervjuu Ukukivi läheduses elava prouaga ei toonud loodetud infot, sest intervjuueeritav ei soovinud, et temale töös viidataks. Keskendusin juba ülestähendatud materjalide kogumisele ja läbitöötamisele. Töö on jaotatud peatükkideks. Esimeses peatükis ma annan ülevaate Eesti rändrahnudest looduslikust vaatepunktist. Teises peatükis käsitlen Ruilas asuva Ukukivi asukohta, kirjeldan ümbrust ja kivi. Kolmandas räägin ma Ukukivi legendidest ja muistenditest. Neljandas kirjeldan 5.klassi kivi juures käiku. Koostan viiendale klassile õppeülesandeid (teen neile ristsõna ja sõnarägistiku ja käin nendega kivi juures ära koos õpetajaga ja lasen neil teha rollimängu). Panen selle kokku kogutud info Wordis kokku ja esitlen seda.

1. RÄNDRAHNUDEST OHVRIKIVIDENI

1.1. Rändrahnud

Rändrahnud on jääaja kui aastatuhandeid tagasi kogu põhjapoolkera haaranud võimsa jähnemislaine tunnistajad. (Pirrus, 2017)

TTÜ Geoloogia Instituudi käsitluses liigitatakse rändrahnne ümbermõõduga alla 10 meetri väikesteks ja ümbermõõduga üle 10 meetri suurteks rahnudeks. Suured rahnud omakorda jagunevad hiidrahnudeks, hiidrahnude lähedasteks rahnudeks, maakondlikult tähelepanuväärseteks rahnudeks ning kohaliku tähtsusega rahnudeks. Hiidrahnud ümbermõõduga üle 25 meetri moodustavad Eesti rändrahnude seas silmapaistvaima rühma. Nende üldhulk läheneb 100le, nad on enamasti teada ja tuntud ning valdavalt ka riikliku looduskaitsega hõlmatud. (Pirrus, 2017)

Ukukivi liigitub samuti oma ümbermõõdult hiidrahnude hulka.

Ruumalade alusel reastatuna asetseb Ukukivi, mahuga 236 kuupmeetrit, 20.kohal Eesti suuremate rändrahnude tabelis. (Pirrus, 2017)

Harjumaal on rändrahnude üldarv Eesti lõikes kõige suurem, sest enamik nendest on Eestisse jõudnud Lõuna-Soome kaljuselt pinnalt mandriliustiku pealetungimise tagajärjel. (Pirrus, 2017)

Ammustest aegadest on suuri rahne kasutatud püsiva maastikuorientiirina, piiritähisena. Tänapäeva inimesele on suured rändrahnud peamiselt huvipakkuvaks turismiobjektiks ning mõnusaks puhkepaigaks. (Pirrus, 2017)

1.2. Rändrahnud ohvrikividena

Suured ja kogukad rändrahnud, mida ootamatult kohati maastikul avaldasid kahtlemata mõju meie esivanematele- Eesti muinasasukatele. Oma erakordsuse tõttu maastikupildis panid nad inimesi alatasa juurdlema kivide päritolu üle. Kuna polnud mingitki tõepärast ettekujutust kivide tekkeviisist, sisendasid suured kivimürakad inimestesse tahtmatult hirmu ja ebamäärast aukartust neid tekitanud üleloomulike jõudude ees. Suuri kive hakati pidama pühaks, neist hoiti

algul aupaklikult eemale, hiljem hakkasid nende kohta levima kuuldused, müstilised oletused, kõhedust tekitavad arvamused. Paganlik maailmapilt omistas neile nõiduslikke või tervistavaid võimeid, paljude kivide juures korraldati ilmselt ka ohverdamisi ja teisi usurituaale. Kindlasti juurdus palju kividega seotud uskumusi siinse rahva psüühikasse. Esimesed kokkupuuted suurte rahnudega äratasid inimestes kujutluse üleloomulikest jõududest. Peagi püüti neid kujutlusi isikustada. Nii ilmusid inimeste mõttemaailma kujuteldavad vägilased, nt Suur Tõll, Vanakuri, Kalevipoeg. (Pirrus, 2009)

Kuigi legendid ja pärimused on kaotanud oma usutavuse, paeluvad need kivide külastajaid ja kohalikke praegugi.

Suurem osa teadaolevu atest ohvrikividest paikneb heinamaal, karjamaal või põllul. Metsas või soos asetseb vaid väike osa ohvrikividest. Ohvrikivid paiknesid üldiselt asustuse lähedal. Osa ohvrikive on aetsenud lausa talu õues või aias. Viimatimainitud asjaolu viitab sellele, et ohvrikivid olid argiellu kuuluvad ja neid kasutati sageli. (Tvauri, 2017)

Eestis on sadu usundiliste pärimustega seotud kive, mida tuntakse ohvrikividena. Tihtipeale arvatakse, et neid ehib suur ohvriohk; siiski on see Eestis leiduvate ohvrikivide puhul erandlik või isegi juhuslik. (Tvauri, 2017)

Ohvrikivid võib jagada kaheks. Neist esimestel on uksumuste järgi imettegevad omadused, selliste hulka kuuluvad haiguste raviks kasutatud kivid. Ohver toodi siis kivile, näiteks tasuks tervendava mõju eest, kivile kogunenud vee kasutamise eest vms. /---/ Teise suure rühmana võib käsitleda müstiliste olenditega seotud ohvrikive. Nimetatud kivid olid kohaks, kuhu ohvrid asetati, et keegi müstiline olend võiks neid sealt kätte saada. Lõuna-Eestis ja vähesemal määral Põhja-Eestis oli kive, kus ohverdaja oli sellega "lepingulises suhtes". Tavaliselt ohverdas seal peremees või perenaine midagi kõigest uudsest või teatud kindla aja tagant; enamasti asusid säärased kividega ohvripaigad elamute lähedal. Ohvrianni saajatena on pärimusteadetes sageli nimetatud jumalaid, haldjaid või vaime. Kunagisele ohvri saajale viitab ka ohvrikividele omal ajal pandud nimi: enim levinud on seejuures Ukukivi ja Toorakivi. (Tvauri, 2017)

Miks, kuidas ja millal ohverdati? Mandri-Eestis oli levinud tava asetada ohvrikivile esimene osa kõigest uuest: see oli seotud eelkõige vilja- ja karjaõnnega ning viljakusega. Tegemist oli omalaadse loodusjõududele suunatud maksu või kümnisega, mis pidi tagama igapäevase heaolu. Ilmselt on aga üks vanim komme ohvriand surnutele, kuid selle kohta on Eesti ohvrikivide puhul väga vähe teateid. Sellele viitab mitme ohvrikivi paiknemine kalmel või selle läheduses, samuti ohvrikividele toidu viimine hingedeajal. (Tvauri, 2017)

Ohvriand jäeti tavaliselt kivi peale või kõrvale. Kui kivil oli lohk, paigutati and selle sisse. Mitme kivi kohta on teateid, et seal on tuld tehtud või isegi ohvreid põletatud. Kõik sellised ülestähendused pole siiski usutavad ega kuigi täpsed, mistõttu ei saa nende järgi teha ka põhjanevaid järeldusi (Tvauri, 2017).

Ohvrikivi hävitamine usuti kutsuvat esile õnnetust või mõnda eriskummalist ilmingut. /../ Osa ohvrikividest on purustatud või teotatud ka usulistel põhjustel, ristiusu vaimulike algatusel. Kõige rohkem on endisi ohvrikive, nagu meie muidki rändrahne, hävitatud aga 1960.–1970. aastatel ulatuslike maaparandustööde käigus. (Tvauri, 2017)

Ohvrikivid on rändrahnud, mis olid asustuse lähedal, enamasti heina-, karja- või põllumaal, osa ohvrikive on olnud taluõues või -aias. Mitmed neist asusid pühakohas ehk hiies, ohverdatud on ka püha puu või allika lähistel paiknenud kivile. Enamasti on ohvrikivina kasutusel olnud kivil looduslik nõgu, mõnel puhul on kivi pinnale inimese poolt tehtud suurem ümmargune siledapõhjaline kunstlik lohk. Rahvapärismuse kohaselt usuti, et ohvrikividel on imettegev ravivõime, millele viitab ka selliste kivide nimetus (tohtrikivi, arstikivi, liukivi jne). Samuti seostati kive müstiliste olenditega, kus ohverdaja oli kivi või sellega seostatava olendiga „lepingulistes suhetes” (nt Ukukivi, Tõnisekivi jne). Nendegi täpsem dateerimine pole veel võimalik: me ei tea, kas ohvrikive ka muinasajal pühaks, samas ei ole kividele ohverdamise komme siiani lõplikult kadunud. Need kivid on eesti rahvausundist kõnelevad pärimusmälestised. (Rudi, 2017)

Eestis on teada veidi üle neljasaja ohvrikivi. Täpset arvu ei saa määrata, kuna osa teateid on sedavõrd puudulikud, et nende järgi pole võimalik ohvrikive lokaliseerida ega üksteisest eristada.

Ohvrikive esineb peaaegu kõikjal Eestis. Suhteliselt rohkem on neid Läänemaal ja Saaremaal, kõige vähem Hiiumaal. Mujal Eestis jagunevad ohvrikivid peaaegu korrapäraselt. (Tvauri, 2017)

Suuruse ja väljanägemise poolest on ohvrikivid erisugused. Suurim ohvrikivi on Ruila Ukukivi Harjumaal, mille ümbermõõt on 34,5 meetrit ja kõrgus 6 meetrit. Teine 6 meetri kõrgune ohvrikivi olevat olnud Valjala kihelkonnas Väksa küla põldudel, kuid selle kohta puuduvad lähemad andmed. Nelja meetri kõrgusi kive on olnud vähemalt neli-viis. Väikseimad ohvrikivid on läbimõõdult alla meetri. Tavaliselt on ohvrikivid umbes 0,2-1,5 meetrit kõrged ja läbimõõdult 1,5-5 meetrit.

Enamuse ohvrikivide suurus pole teada, nii et teadaolevast umbes 400 ohvrikivist on umbes 50 kohta olemas andmed nende kõrguse, pikkuse, laiuse või ümbermõõdu kohta. Nendestki on sageli mainitud ainult mõni mõõt, suur osa on silma järgi antud hinnangutel. Üllataval kombel puuduvad piisavad andmed kivi väljanägemise kohta isegi muinsuskaitsealuste kivide puhul.

Ainuke suuruskriteerium, mis on olnud fikseeritud üldistusteks piisavalt mitmel korral, on kivide kõrgus. Enamjaolt on ohvrikivid alla 1,5 meetri kõrged, seega sobiva kõrgusega ohvrianni asetamiseks.

Ohvrikivi muude teadaolevate mõõtude (kõrgus, laius, ümbermõõt) puhul ei ole märgata sellist korrapärasust kui kõrguse puhul. Paljud ohvrikivid on olnud «suured». See informaatorite kasutatud suurushinnang on väga suhteline ja kajastab paremal juhul vaid ohvrikivi mõõtmeid muude paikkonna kividega võrreldes.

Enamus ohvrikive on tavalised rändkivid ja suurem osa nendest on madalad ja pealt tasased, teistsuguseid kive esineb vähe. Viimane asjaolu on põhjendatav sellega, et lamedad kivid olid ohvrite asetamiseks kõige sobivamad. (Tvauri, 2017)

Suurem osa ohvrikividest on ilma lohuta. Siiski on väiksemal osal kividest looduslik nõgu või lohk, kuhu koguneb vihmavesi. Kunstlik ohvrilohk on vaid umbes kümnel ohvrikivil. Kunstlik lohk on tavaliselt korrapäraselt ümmargune ja sileda põhjaga. Suurim lohk on Ruila Ukukivil, selle läbimõõt on 50 cm ja sügavus 25 cm. Tartus Toomemäel paikneval kivil on kaks

korrapärast lohku, mis võivad olla ka looduslikud. Kunstlike lohku tegemise aja ja viisi kohta ei ole mingeid teateid.

Taoliste kivide levikuareaaliks on peamiselt Põhja- ja Lääne-Eesti. Lõuna-Eestist on neid leitud aga kõigest 54. Teadaolevalt on Kambja kant Tartumaal asustatud hiljemalt varajasel rauaajal. Kaua aega oli sealt teada vaid üks lohukivi Kullaga külas.

Paari kivi lohku ja kivi kuju tekitavad kahtlust, et kivist on hakatud kunagi valmistama veskikivi, aga töö on mingil põhjusel pooleli jäänud. Konkreetselt ühe Lüganuse Aa küla ohvikivi kohta räägibki rahvatraditsioon, kuidas mölder olevat hakanud sellest veskikivi tegema. (Tvauri, 2017)

Vähemalt kaks ohvikivi on olnud seotud ka armastusmaagiaga. Üheks selliseks oli «Poola kuninga ristikivi» Lääne-Nigulas. «Poola kuninga ristikivi» on ainuke kivi, mis oli vaid armastusmaagilise kasutamise poolest kuulus. Meeksi Jaanikivi oli tuntud universaalse ravikivina. (Tvauri, 2017)

2. LOSSIKIVI ASUKOHT

Kivi asub Lossi talu õueaiamaa ja põllu piiril, suhteliselt kõrgel, põhja suunas madalduval maal. Kivi kirdenurga juurde on ehitatud telliskivist kõrvalhoone. (Rudi 2007)

Lääneserva juurest kulgeb lääne poole õueaiamaad piirav traataed. Kivi lõuna poolne osa jääb aia sisse, põhjapoolne osa aga praegu söötis põllumaale. Kivi kagunurga juures kasvab 20 m kõrgune kask, edelanurga juures õunapuu, idakülje ääres 15 m kõrgune pihlakas. (Rudi 2007)

Kivi asub Tallinnast umbes 35 km kaugusel Vana-Pärnu maantee ja Ruila tee risti läheduses Kääbaste mäel. (Lisa 1) Kivi Pärnu maantee poolsesse külge jääb Lossi talu saun, samuti on umbes kolmandik kivist Lossi talu hoovis, mis asub kivist Ruila tee poolsel küljel. Teise poole ääres on karjamaa. Kivi juurde pääseb Vana-Pärnu maantee poolsest servast, läbi väikese metsatuka kulgeva jalgraja. Samuti asub kivi kõrval pulga otsas roostetanud silt, millelt võib lugeda, et kivi on riikliku kaitse all. (Lisa 2)

Lähemas ümbruses, männituka sees asub veel muinasaegne matmispaik, mälestusmärk 2. maailmasõjas langenutele (Lisa 3) ning hukkunud autosportlase mälestuskivi. Maanteelt ei osuta kivi juurde hetkel mingit viita ning Lossi talu praeguse perenaise Viive Krijeri sõnul puhastavad jalgrada võsast ainult nemad ise.

Lossikivi on tuntud ka kui Ukukivi, Neitsikivi, Ketraja kivi, Saunakivi, Lindakivi ja Kalevipoja põllekivi. Selle kivi pikkus on 12,6 m, laius 10,0 m, kõrgus 5,7 m, ümbermõõt maapinnal on 35,1 m. Maapealne maht 236 m³.

Keskkonnakaitse registri andmetel on kivi keskpunkti koordinaadid 59°11'57" N ning 24°27'53" E. Lossikivi on kõige suurem ohvrikivi. Lossikivil on ka kivi peal lohk. Enamikud ohvrikivid on kas ilma lohkideta või on looduslike lohkidega. Lossikivil on kõige suurem ohvrilohk.

3. LOSSIKIVI MUISTENDID JA USKUMUSED

Lossikivi muistendid on põhiliselt Vanapaganast, Kalevipojast ja kirikute ehitamisest.

3.1. Oleviste kiriku kiviga viskamine

Kui Oleviste kirik olevat valmis saanud, siis see Vanapaganale ei meeldinud ja Vanapagan olevat haaranud kivi ja visanud, aga käsi oli vääratanud ja kivi ei jõudnud nii kaugele välja. Ja teine jutt on jälle Keila kiriku kohta, et Vanapagan olevat see päev väga palju rassinud ja jõust oli puudu ja, et kivi kukkus vale koha peale.

Ja räägitakse, et seda kivi visanud hoopis Kalevipoeg mitte Vanapagan. Et Kalevipoeg olevat Riia linnas kirikut ehitanud ja vaadanud kaugelt, et Oleviste kirik on ilusam ja saab varem valmis ja, siis kadeduse peale võtnud kivi müraka ja kivi ei jõudnud sinna linna välja. (Jõgi, 2017)

3.2. Oleviste kirik

Muistsel ajal oli Tallinn koguni väike. Linn ei tahtnud ega tahtnud suuremaks sirguda. Viimaks tuli ühel mehel hea mõte meelde: ta käskis niisuguse kiriku ehitada, mille sarnast teist kusagil ei ole. Teised olid selle mõttega nõus. Nad võisid nii ehitisest kahekordse kasu saada. Suure vaevaga leidis linnarahvas targa meistri Olevi, kes kiriku ehitustöö määratu palga ja maksu eest oma hooleks võttis ja lubas nii pika torni ehitada, kui kellegi silm maailmas ei ole näinud. Aega viitmata hakkas ta tööle. Kui kirik valmis sai tahtis Olev ise panna risti kiriku otsa aga ta kukkus alla ja ta maeti sinna sammu. Kui ta alla kukkus hüppasid konna ja madu ta suust välja. Sellepärast pandi ta hauakivi peale pilt Olevist, konna ja maost. Sellepärast pandigi kiriku nimeks Oleviste kirik. Mida rohkem kõik rahvas kena kiriku üle rõõmustas seda suurem meelega oli kiriku pärast Vanapaganal. Ta mõtles kaua kuidas kirikut hävitada. Lõpuks talle tuli mõte. Ta võttis Pärnus enesele mehise lingu, otsis tubli kivi, millega arvas võivat kergel kombel Oleviste torni puruks visata, pani kivi lingu peale ja võttis siis joont. Kui aga parajasti linguga viristas, katkes määratu kivi raskuse pärast lingupael. Sellegipärast lendas kivi enam kui poole maad edasi, kuni viimaks Ruila mõisa põllule Pärnu-Tallinna tee äärde maha sattus. Seal puhkab lingukivi praegugi veel. (Eisen, 1958)

3.3. Jüriöö-aegne tapatöö

Maavalla Koja kodulehel on kirjas, et jüriöö ülestõusu ajal tapeti kõik selle kivi juures kätte saadud ja vangi langenud sakslased.

3.4. Mungalugu

Kord kõndinud mungad Ruila mõisa väljal. Näinud siis kivi, millel olnud peal ukсед. Mungad avanud siis ukсед ja läinud kivi sisse. Uks pandud aga takka kinni ja mungad jäänud sisse kinni. Aga kivi jätnud ukсед siamaani avamata. (ERA II 226: 44)

3.5. Lohu lood

Selle lohu kohta on palju lugusid olnud. Näiteks olevat Vanapagan selle lohu sees lambaid keetnud. Kurjem jutt räägib ka seda, et mõni paha inimene on patta pandud. Kas seal on päriselt ka kedagi ohverdatud seda keegi ei tea. (Jõgi, 2017)

3.6. Ketrjad ja saun

Seda kivi nimetasid vanad inimesed Ketrja kiviks, Ja ka Saunakivi. Teati rääkida, et kui kõrva paned vastu seda kivi siis kuuled wokki ketramise mürinat või woki vurinat. Kord tulnud Ruila Vanatoa Peremees Jaan laupäeva õhtul hilja kodu poole. Ja kui tulnud käebasti mäe peale näinud, et suure kivi kohal olnud sootuks ilus majake (saun) ka maja õuele istunud mehi ja naisi kus mehed linu ropsinud ja naised kedrand. Ning laulnud kanged kena laulu. Ta jäend kuulutama. Ei ole suutnud paigalt liikutada, sest laulud tulnud ikka ilusamad. Üks ikka toredam kui teine. Kui päike juba tõusu eel olnud: siis tõusnud üks valges särgis vanamees üles, kummardanud päikese poole ja hüüdnud: Sada aastat veel. Ja tõusnud kohin ja keik oli otse kui udusse sulanud: nõnda öölda ikka harvemaks jäedes. (ERA II 273: 367)

3.7. Kiviga seotud ebausk

Selle kiviga on seotud ebausk, mille järgi kõik esmakordselt linnaminejad peavad hobuse teele seisma jätma ja minema kivi otsa ja pöörama ennast kolm korda ümber, et linnas hästi läheks. (ERA II 225: 193)

3.8. Ohverdamine

Kivi seisab loigus, on neljakandiline peaaegu ühepikkuste külgedega, millest kolm järsud, aga neljas libask, kust kivile otsa pääseb. /---/ Kivi otsa on rahvas veel hiljuti ohvrit viinud. Umbes 20-30 aasta eest leitud kivil olevast august sagedasti riidetükke ja raha, mida rahvas sinna ohvriks viinud. Seda kivi kutsutakse ka "Uku" kiviks. Kay "Neitsikiviks" kutsub teda rahvas, sest ta olevat ühe neitsi põllest või põllepaela otsast sinna kukkunud. (AK Hag)

3.9. Raha leid

Ohvikivi Ruila mõisa põllu sees Tallinna maantee ääres. See on üks väga suur kivi, kellel õõnus keskkoha peal on. Seal olla vanal ajal ohverdama käidud, kelle ümbert kündes praegu veel väikseid, õhukesi rahasid välja tuleb. (ERA II 304: 361)

3.10. Ketrjate kivi

Ruila mõisa väljal Lossikivi ehk ketrjate kivi.

Noormees tuli öösel koju enne päeva tõusu ja nägi, et kivi oli kena maja ja õu oli ümber. Noored naised istusid õuel ja ketrasid. Kui päike silma piirilt serva üles tõstis haihtus nägemus ja maja jäi jälle kiviks. Selle kivi kohta räägiti palju jutte. (ERA II 288: 204/5)

3.11. Õnnetoov kivi

Grünberg Gustav-eelistatud Urva krundil asub suur kivi nimetusega Lossikivi, sest siis ka talu nimi Lossi. Selle kivi kõrgus on üle kolme meetri ja kivi lae peale on raiutud mingisugune lohk. Ühed teavad, et seal on ohvrituld tehtud, on ka arvamused, et see lohk olema täidetud veega ja sinna vette olema müntisi visatud- ohvriks- taevastele võimudele, või endile õnnetoomiseks. Vormi kuju poolest on üks serv kiilutaoliselt kitsam, teine paksem, nii lingukivi taoline. Vana legend selle kohta- Kalevipoeg olema seda kivi kasutanud lingukiviks ja olema seda kivi tahtnud Tallinnast Pärnu linna visata, kuid kivi pole nii kaugele lennanud ja oli 30 versta kaugusel Tallinnast "Kääbaste" mäe alla maha kukkunud, (KV 268: 391)

4. PRAKTILISE OSA KIRJELDUS JA ANALÜÜS

4.1. Õppekäigu kirjeldus ja analüüs

04.04.17 käisin viienda klassiga kivi juures. Nema läksid kehalise kasvatus tunni arvelt sinna, ehk nad jooksid/kõndisid sinna. Selle eest ma tahan tänada õp. Kuldar Paju kes käis ka kaasas ja lubas viiendal klassil minna kehalise kasvatus tunni ajast. Mu eesmärk oli neile tutvustada kivi muistendeid. Neil oli see seotud ka ajaloo ja kirjanduse tunniga. Ma tutvustasin neile kivi muistendeid, tegin võistkonnad, kirjutasin paberi peale erinevad muistendi lood ja lasin neil loosiga valida. Siis nad viisid läbi väikse rollimänguga/näitemänguga. Algul oli raske teha võistkondi. Aega oli vähe, et nad oleks saanud korralikult seda teha aga sellegipoolest tegid nad seda väga hästi. Mulle tundus, et neile meeldis seda teha, sest kui ütlesin, et hakkame tegema, hakkasid nad kohe tegutsema. (Lisa 4)

4.2. Õppekäigujärgsete ülesannete kirjeldus

Tegin viiendale klassile sõnarägistiku ja ristsõna mida nad täitma pidid. Eesmärgiks oli talletada Ukukiviga seotud lugusi ja nimesid. Ristsõna ja sõnarägistiku viis neil läbi õp. Ülle Palumets, kes palus neil juurde joonistada kivi pildi. Kasutasin programmi nimega puzzlemaker. (Lisa 5)

5. KOKKUVÕTE

Minu loovtööks oli vaja uurida Lossikivi. Ma uurisin Lossikivi asukohta ja selle mõõtmeid. Otsisin erinevatest allikastest muistendeid, kuidas see kivi võis tekkida jne. Kirjutasin üldiselt rändrahnudest ohvrikivideni. Sain teada, et kivil on mitmeid erinevaid nimesid. Viin läbi erinevaid õppeülesandeid.

Ma sain teada kivi kohta üldiselt ja selle pärimuslugudest. Mis asi on üldse ohvrikivi ja, et see on Eesti suurim ohvrikivi. Sain teada kui suur ta on, kus see asub, kes eal lähedal elavad ja mis kohad seal ümber asuvad. Sain veel teada erinevaid muistendeid kuidas see kivi võis tekkida jne.

Ma õppisin selle tööga, kuidas viia läbi õppekäike, otsida infot ja seda kokku panna.

Kuidas koostada õppeülesandeid ja asjade planeerimist.

Kivil on viidad puudu. Seal lähedal on muinasaegne matmispaik, mis eeldab rahu ja vaikust. Eestlaste uskumused kestavad edasi ka tänapäeval. Jutte räägitakse põlvest põlve. Lossi talu perenaise sõnul käiakse praegugi kivile münte poetamas ning leidub ka neid, kes hingedepäeval käivad teeküünlaid süütamas. Käisin ka 5 klassiga kivi juures ja tegin neile seal väikese rollimängu, millega nad said väga hästi hakkama. Võistkondadega oli algul raskusi aga saime hakkama.

Infot oli raske leida, aga sellega aitas mind juhendaja. Vormistamisega oli ka raskusi ja sellega aitas mind õp. Pavel Krõlatov. Tahan tänada õp. Kuldar Paju kes tuli kaasa meiega.

Ma arvan, et mul läks väga hästi. Tekkis raskusi, aga nendega saime koos juhendajaga hakkama.

KASUTATUD KIRJANDUS

AK Hag

Eisen, M. J. (2017). *Eesti Riiklik Kirjastus*. Tallinn: Eisen, M, J.

ERA II 225: 193

ERA II 226: 44

ERA II 273: 367

ERA II 288: 204/5

ERA II 304: 361

Jõgi, Ü. (08. aprill 2017. a.). *Eesti Rahvusringhääling*. Allikas: err.ee:
<http://etv.err.ee/v/elusaated/maahommik/videod/1ba10bdd-f73b-4bdd-9c73-e2a2d9b288f9/maahommik-kais-kaemas-estis-suurimat-ohvrikivi>

KV 268: 391

Pirrus, E. (11. aprill 2017. a.). *Issuu*. Allikas: Issuu:
<https://issuu.com/looduskalender/docs/rahnud/44>

Rudi, A. (11. aprill 2017. a.). *Kultuurimälestiste riiklik register*. Allikas: Kultuurimälestiste riiklik register:
<http://register.muinas.ee/public.php?menuID=monument&action=view&id=17915>

Tvauri, A. (07. aprill 2017. a.). *Ohvrikividest*. Allikas: Eesti Rahvaluule:
<http://www.folklore.ee/tagused/nr11/kivi.htm>

LISAD

Lisa 1

Lossikivi. Autor:Elena Niidas. Elena Niidase erakogu.

Kivi kõrval asuv silt.

Kivi juures asuv silt. Autor:Elena Niidas. Elena Niidase erakogu.

Mälestusmärk langenutele.

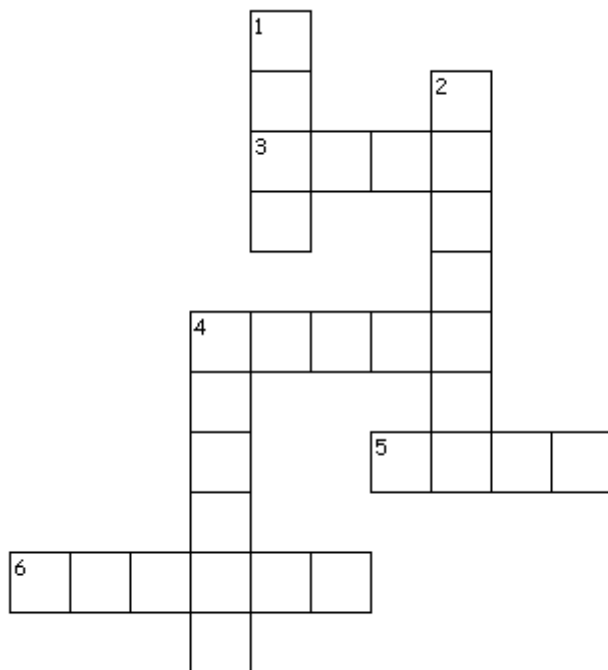

Mälestusmärk. Autor:Elena Niidas. Elena Niidase erakogu.

5.klass kivi juures.

5.klass. Autor:Elena Niidas. Elena Niidase erakogu.

Kõrvale

3. Koht kuhu ohvreid pandi.
4. Talu nimi mille õuel kivi asub.
5. Mis liiki rahn on Ukukivi?
6. Mis ajal tekkisid rändrahnud?

Heal lapsel mitu nime. Leia allolevad nimed sõnarägistikust!

Z Z H M D B J M Q O L A D T W V J E K L
V L B U E R A I P O A L B D Q U M A K K
D X D O Z T W A W J E P U B G J L R W O
N M D W C D I B R L D I M M Z E K T L E
U U W K P C V W V K X K U E V U C Q W Y
F A V D U B I P L E I D C I A O U W Z F
S S R K I N K L Z J H V P Z E Q L T G I
O Z C J Z I I K Y D M O I K O O L Y C V
M P D C W C S S H Q J C F K M J D J J V
U V E D B R S R R A I J P F A Z V D Z V
Y U H P D K O G P J D R V U K D L E F I
G T X C P X L Õ D T X P J F F T N T V O
Q F R J W T L K H G Q E C S X N V I J L
Q K Z Y J L B Z F W N N W I E X K B L B
J G N O E I G B K Y P Y K A Z U W L V D
Y W R K I V I K I S T I E N K K C V X A
Q F I B P Y N N M V I X A U P N G H S K
F V X R H J I C G A X Y E E A E Y R L P
I A R Y W F J G W Q Z D I A U X O G W V
O A M I J A H U R B I G Q R T V T T E T

KALEVIPOJA PÕLLEKIVI

LINDAKIVI

LOSSIKIVI

NEITSIKIVI

UKUKIVI